Vrublevskio biblioteka

ŠALTINIS

Krynica

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 54 (763).
Cana 10 ct.
VILNIA, 9.VII.1940 h.
Hod vydańnia XXII

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity. Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Pylimo g-vė 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 15—16 hadz.

14 lipnia vybary ŭ Sojm Litoŭskaj Respubliki

Kožny hramadzianin u hety dzień pavinien paśpiašyć da vybarnych urnaŭ i spoŭnić svoj hramadzki abaviazak!

PAD ZNAKAM BARAĆBY Z ŠOVINIZMAM

Apošnim časam, kali ŭ Ličvie paŭstaŭ narodny ŭrad, uściaž čujem ab nieabchodnaści baraćby z šovinizmam. Ad hetaha, miž inšym, pačaŭ svaju pieršuju movu spaŭniajučy abaviazki Prezydenta Premjer Justyn Paleckis, ab hetym mnoha pišuć hazety, ab hetym, miž inšym, ureście niadaŭna havaryŭ Načalnik miesta Vilni i Vilenščyny Kazanavičius.

Słovam, žyviom pad znakam baraćby z šovinizmam. Što-ž heta takoje i adkul uziaŭsia hety nazoŭ? A voś pasłuchajma: u Napoleona byŭ žaŭnier, Mikałaj Chauvin (Šoven), jaki prasłaviŭsia ŭ vajnie, byŭ až 17 razoŭ ranieny i niepamierna šanavaŭ i lubiŭ Napoleona. Z hetaj pryčyny adny chvalili jaho i im zachoplivalisia, a ŭznoŭ druhija naśmichalisia i žartavali z jaho. A adzin piśmieńnik, Scribe, navat napisaŭ kamedyju: „Le soldat laboureux“ (pracavity žaŭnier), u jakoj Chauvin'a pradstaviŭ jak śmiachotnaha hieroja. Adhetul pajšoŭ nazoŭ šovinizm i na aznačeńnie nadmiernaj, nierazumnaj lubovi baćkaŭščyny ci narodu, nazoŭ na aznačeńnie niezdarovaha patryjatyzmu, kali svajo ŭsio dobraje, a čužoje—błahoje i nizkaje.

Takim čynam źmiest šovinizmu nam jasny—heta samalubny nacyjanalny egoizm. Vartaść jaho tak-ža jasnaja — jon nieetyčny, jon maralna błahi, a jak hetaki, dyk durny i škodny. Šovinizm zvyčajna razdźmuchvajuć panujučyja klasy, ckujučy pracujučyja masy roznych nacyjanalnaściaŭ adnych na druhich, raźbivajučy ich solidarnaść i asłablajučy klasavuju baraćbu, asłablajučy čutkaść i siłu pracoŭnych, što boracca za svaje pravy, za vyzvaleńnie z jarma kapitalizmu.

Havaryć ab biełaruskim šoviniźmie amal nia prychodzicca. Sprava ŭ tym, što biełaruski narod na ŭsiej svajej adradženskaj darozie, adradženskaj u značeńni nacyjanalnym i socyjalnym, uvieś čas byŭ zmušany baranicca ad čužych šovinizmaŭ. Heta jasna, i dakazvać hetaha nia prychodzicca. Usim nam viedamy fakt, što čužyja šovinizmy zatym nie davali biełaruskim šyrokim masam ich rodnaha jazyka, što jon byccam niakulturny i ničoha niavarty i moža tolki pieraškodzić u kultury samaha-ž biełarusa. A tymčasam jasna, što heta maneŭr panujučych, kab zaharadzić biełaruskim pracoŭnym masam darohu da kultury, aśviety i postupu, da čaho jdziecca praz svoj rodny jazyk. Panujučym jasna, što čym čałaviek ciamniejšy, tym lahčej z im spravicca, tym jon pasłušniejšy, tym lahčej jaho eksploatavać.

Adnak nia treba zakryvać faktu, što ŭžo pačynaŭ radžacca i biełaruski šovinizm. Voś prajavy jaho: Biełaruś až da Biełaha mora Biełaruś až pad Maskvu, Biełaruś až pad Koŭnu, Vilnia vykłučna biełaruskaja i tamu padobnyja „krasački“. Ale hetyja prajavy „radzimaha“ biełaruskaha šovinizmu heta sapraŭdy tolki jašče rastki, jakija nia majuć nijakich abstavinaŭ na raźviccio i na škodu biełaruskamu i susiednim narodam.

Šovinizm, jak bačym, heta ŭ adnych psychičnaja chvoraść i moralnaja niedaraźvitaść, a ŭ druhich—abdumanaja stratehija dziela paniavoleńnia pracujučych. Jasna, što treba z im zmahacca, viedajučy, što kožny jazyk moža i pavinien słužyć jak srodak da sužyćcia narodaŭ, da parazumieńnia, da aśviety i kultury. Na hetkich padstavach nacyjanalnych budujecca SSSR, na hetkich padstavach apiorsia, jak bačym, tak-ža i litoŭski narodny ŭrad. Znača, praz baraćbu z šovinizmam da kultury i bractva narodaŭ...

V. V—ič

ABVIEŠČAŃNIE VYBARAŬ U SOJM

Narodny ŭrad, stvorany paśla razvału režymu Smetony, za chutki čas svajho isnavańnia zrealizavaŭ užo cełу rad roznych mahčymaściaŭ dziela praviadzieńnia palityčnaje akcyi ŭ kraju i sarvańnia niavolnickich viaziaŭ z pracoŭnych masaŭ litoŭskaha kraju.

Ciapier urad imkniecca da dalejšaje rearhanizacyi žyćcia kraju ŭva ŭsich halinach. Prad hetym adnak urad choča dać spravazdaču narodu z praviedzienych pracaŭ i vysłuchać praŭdzivaj voli narodaŭ našaha kraju, kab mahčy dalej pravodzić rabotu dziela stvareńnia spraviadlivaha i ščaślivaha žyćcia našaj baćkaŭščyny.

Dziela taho, što režym tautininkaŭ, słužačy ŭzbahačeńniu tolki hrupy ludziej, bolš jak 10 hod nia sklikaŭ naležnaha narodnaha pradstaŭnictva i pravodziŭ vybary pavodle zakonu, z jakoha vykinuŭ usie punkty, prypaminajučyja demakratyzm sojmu,—narodny ŭrad pastanaviŭ źmianić vybarny zakon tak, kab jon byŭ demakratyčny i vyražaŭ volu ludziej pracy.

Majučy rašučuju volu pracavać u ciesnym kantakcie z narodam, Rada Ministraŭ pastanaviła: 1. Naładzić vybary novaha narodnaha Sojmu. 2. Z uvahi na nieadkładnyja patreby haspadarstva, vybary naznačyć na dzień 14 lipnia 1940 h. 3. Zaćvierdzić załučany zakon vybaraŭ narodnaha Sojmu. 4. Zaćvierdzić najvyšejšuju vybarnuju kamisiju ŭ składzie: a) Niunka Vladas — staršynia, b) Damaševičius Kestutis — zastupnik staršyni, c) Bulota A., Narvydaite V., Kvetkauskas J. — siabry.

PRAMOVA PREZYDENTA RESPUBLIKI J. PALECKISA

6 h. m. na vialikim mitynhu ŭ Koŭnie skazaŭ pramovu Prezydent Respubliki J. Paleckis, katory miž inšym zajaviŭ:

Hramadzianie i hramadzianki volnaj Litvy, demakratyčnaj respubliki ludzi pracy! Narodny ŭrad Litvy vykanaŭ pryhatavaŭčyja pracy, ab jakich viedama, nadta chutka i abvieściŭ cełaj Lićvie, usim ludziam pracy Litvy, usim dobrym ludziam Litvy, što ŭrad addaje los Litvy ŭ vašyja ruki. Treba było pracavać u henyja dni tak, jak pracujuć u najharačejšym časie pracy ziemlaroby i rabotniki i ŭsie tyja, što musiać niešta chutka vykanać. Tak pracavaŭ praz heny čas, až da hetaha mamentu ŭrad i ciapier prosić usich hramadzian Litvy taksama chutka pracavać i chutka aryjentavacca. Bo niama času doŭha dumać i razvažać—filozofavać budziem paśla, a siańnia pracujma. Toje, što paškodžana, musim papravić u praciahu kolkich dzion. Narod litoŭski, cełaja Litva, usie žychary Litvy śviedamyja i dobra razumiejuć svaje intaresy i buduć musić ciapier heta vyjavić. Urad zaklikaje da pavažnaha i chutka pryhatavańnia da hetaj pracy, a los Litvy ŭ rukach ludziej pracy.

Pryhatavańni da vybaraŭ u Sojm

Pryhataŭleńni da vybaraŭ iduć poŭnaj paraj. Užo da niadzieli 7. h. m. byŭ apublikavany zakon ab vybarach i adozva spałučanych u „Sajuz Pracoŭnych Litvy": rabotnickich prafesijanalnych sajuzaŭ, kamitetaŭ fabryk i pradpryjemstvaŭ, sialan, pracoŭnaj intelihiencyi, mastakoŭ, spartoŭcaŭ i Kamunistyčnaj Partyi Litvy. Sarhanizavany hetak „Sajuz Pracoŭnaj Litvy" zaklikaje ŭsich vybarščykaŭ, biaz roźnicy stanu, nacyi i vieravyznańnia, hałasavać na kandydataŭ vystaŭlenych hetym-ža Sajuzam".

Z svajho boku „Sajuz Pracoŭnaj Litvy" vykazvajecca miž inš. za:

1. Pryjaźń i nierazarvalny sajuz Litoŭskaj Respubliki z Sajuzam Respublik Savieckich,
2. zvalnieńnie ad padatkavych i bankavych daŭhoŭ,
3. nadzieł ziamloj biezziamielnych i palepšańnie varunkaŭ pracy rabotnikam,
4. strachoŭku na rachunak pradpryjemstva i kazny,
5. usiestaronnaje raźvićcio nacyjanalnaj kultury, mastactva, navuki i narodnaj aśviety,
6. poŭnaje roŭnapraŭje nacyjaŭ i svabodu vieravyznańnia,
7. demakratyzacyju armii,
8. zabieśpiačeńnie svabody słova, presy, sabrańniaŭ i prafesijanalnych sajuzaŭ,
9. uviadzieńnie cyvilnaj metrykacyi,
10. niatykalnaść asoby i majemaści hramadzian,
11. ustrymańnie vypłaty dapamohaŭ i pensijaŭ asobam zamožnym i voraham narodu,
12. abnižeńnie kvateranajomnaha i abaronu pravoŭ kvaterantaŭ biednych.

Kamitet na Vilenščynu Kamunistyčnaj Partyi Litvy vydaŭ asobnuju adozvu, u jakoj apra-ča pieraličanych damahańniaŭ, zaznačany jašče damahańni: rabotnickaj milicyi, nieadkładnaj pomačy biezrabotnym česnym uciekačom, uzmacnieńnie baraćby z spekulantami, skasavańnia syndykataŭ, roŭnapraŭnaść žančyn... Z mnohaličnych palityčnych kličaŭ hetaje adozvy, zaznačyć treba klič za bractva narodaŭ SSSR, za Saviecкuju Litvu, za Komintern, čyrvonuju Armiju i za asvabadziciela narodaŭ — Stalina.

Vybarny zakon pradbača vybar 79 narodnych pasłoŭ u 8 akruhach. Vilenščyna ŭvažajecca jak adzin asobny vokruh i vybiraje 10 pasłoŭ. Prava hałasavańnia majuć hramadzianie Litvy, jakim končyłasia 21 hod žyćcia, i jakija nia stracili hramadzkich pravoŭ na padstavie sudovaha pryhavoru za kradzież, ašukanstva, prysvajeńnie čužoj majemaści, pradavańnie ci pierachoŭvańnie kradzienych rečaŭ i inš. kryminalnyja prastupstvy, kali ad sudovaha pryhavaru nia minuła jašče 5 hadoŭ.

Pryjmać udzieł u hałasavańni, aprača litoŭskich hramadzian, katoryja majuć pašparty, majuć prava i tyja asoby, katoryja majuć prava na atrymańnie litoŭskaha hramadzianstva i jašče z jakich-niebudź pryčyn pašpartoŭ hetych nie atrymali, a taksama žychary vilenskaha vokruhu, katoryja žyli ŭ Vilni i vokruhu da 1.IX.1939 hodu.

Kandydataŭ u pasły vybirajuć hetulki, kolki ŭ dadzienym vokruzie maje być vybrana pasłoŭ. Vybary kandydataŭ adbyvajucca zvyčajnaj bolšaściu hałasoŭ.

Vialikija narodnyja manifestacyi ŭ Koŭnie i Vilni

U Koŭnie

U subotu 6 lipnia ŭ spartovym budynku ŭ Koŭnie adbyŭsia vialiki mitynh, sarhanizavany Sajuzam Pracoŭnych Litvy i T-vam Kvateranajomščykaŭ, pryśviačany vybaram u Sojm. U mitynhu hetym pryjmali ŭdziel nia tolki vializarnyja masy pracoŭnych, ale taksama i pradstaŭniki ŭradu na čale z Prezydentam Respubliki. J. Paleckisam.

U hanarovy prezydyjum vybrany: Stalin, Mołataŭ, Varašyłaŭ, Thealman, Dymitraŭ i Centralny Kamitet Kamunistyčnaje Partyi Litvy.

U prezydyjum zaprošany Prezydent Respubliki Justyn Paleckis, ministry: Krévé-Mickevičius, Gedvilas, Venclova, Mickis, hien. Vitkauskas, Jun-čas-Kučinskis, dr. Koganas, Pakarklis i Pupeikis, burmistr m. Koŭna dr. Garmus, Kalvinis, Bakauskas, Lukoševičius, Šumauskas i dr. Kolodnas.

Mitynh adčyniŭ staršynia ahr. Žukauskas, katory zajaviŭ, što parvany łancuhi smetonaŭskaj niavoli dziakujučy pryjacielskamu Savieckamu Sajuzu, čyrvonaj Armii i vytryvałaści zmaharoŭ za volu i što puls žyćcia litoŭskaha narodu pačaŭ bić nanova, a cełу narod asvabodžanaj Litvy pačaŭ dychać poŭnymi hrudźmi. Ahulnym narodnym imknieńniem jość stvaryć novuju ščaślivuju volnuju Litvu Pracy, padniaćcie dabrabytu ludziej pracy i cełaha narodu. Nuvuju-ž pryhožuju i ščaślivuju, volnuju Litvu možna stvaryć tolki ŭ pryjacielskim sajuzie z našym asvabadzicielem — Sacyjalistyčnym Savieckim Sajuzam. Zakončyŭ svaju pramovu ahr. Žukauskas kličami na čeść volnaj sacyjalistyčnaj Litvy, narodnaha ŭradu, čyrvonaj armii, narodnaj litoŭskaj armii, pryjaźni z SSSR, J. Paleckisa i pravadyra ŭsich pracoŭnych i narodaŭ śvietu tavaryša Stalina.

Dalej pramaŭlali: Łukaševičius, Šumauskas, Prezydent Respubliki Justyn Paleckis (pramovu padajom na 1 bačynie), ministr M. Gedvilas, dr. Garmus, ad žaŭnieraŭ Jonušas, ad kamunistyčnaj moładzi Bielauskas i siabra Centralnaha Kamitetu Kamunistyčnaj Partyi Litvy Meškauskienė katoraja padała nastupnych kandydataŭ u Sojm z Kovienskaha vokruhu: 1. M. Šumauskas, 2. Vinickas, 3. V. Bieliauskas, 4. P. Petrauskas, 5. J. Glosnys, 6. A. Sniečkus, 7. A. Staškevičiute, 8. A. Venclova, 9. 7. Banaitis, 10. dr. Garmus.

Małyja bačyny našaha časapisu, nažal, nie pazvalajuć nam padać choć u skarocie ŭsich pramovaŭ, skazanych na hetym mitynhu i dziela taho musim skaračacca i ahraničycca, choć usie pramovy byli vielmi važnyja i cikavyja, asabliva-ž vielmi važnaj jość pramova ministra Gedvilasa, katory miž inšym kazaŭ: žyviom u niazvyčajnych časoch i pačali pracu pad kličam chutkaść. Doŭha my nie mahli pracavać i dziela taho ciapier musim pracavać padvojna i patrojna. U karotkim časie treba tak zrearhanizavać našaje žyćcio, kab jano radykalna źmianiłasia i kab akančalna ludzi pracy mahli dobra i viesieła žyć. Dzieła taho i vybary ŭ Sojm abvieščany tak chutka. Zbudzili my cełу kraj z śpiački i nie astavim nivodnaha čałavieka pracy biez zainteresavańnia hetymi vybarami. U časie vybaraŭ budziem atakavać Litvu staroha režymu, sonnaść i niastaču zacikaŭlenaści. **Dzień 14 lipnia heta zaranka novaha žyćcia, 14 lipień — heta demanstracyja jednaści ludziej pracy.**

Pryvitańni Stalinu i Mołatavu

Mitynh zakončany byŭ pastanovaj vysłać pryvitalnyja telehramy Jazepu Vissaryjonavіču Stalinu, Viačesłavu Michajlavіču Mołatavu, jakija padpisali prezydyjum schodu, Prezydent Respubliki, siabry ŭradu, pradstaŭniki hramadzianstva i inš.

Максім Горкі і беларуская літаратура

Пад гэткім назовам 18 чэрвеня сёлета ў № 140 (6719) савецкае беларускае газэты „Звязда" надрукаваны вельмі цікавы артыкул М. Смолкіна і Т. Жалязняка, у чацьвёртыя ўгодкі сьмерці Горкага. На аснове гэнага артыкулу, а так-жа на аснове іншых матарыялаў аб Горкім і мы пастараемся каму прыпомніць, а каго паінфармаваць аб жыцьці і творчасьці вялікага пралетарскага расейскага пісьменьніка Максіма Горкага, аб каторым сучасны Старшыня Рады Народных Камісараў СССР Молатаў кажа, што „Горкі... зьяўляецца сапраўдным роданачальнікам пралетарскай, сацыялістычнай літаратуры ў нашай краіне і ў вачах працоўных усяго сьвету".

Максім Горкі—гэта псэўдонім Аляксея Максімавіча Пешкова. Радзіўся Аляксей Максімавіч у 1868 г., а памёр у 1936 г. Маючы дзесяць год пачаў ён працаваць у Казаншчыне, спачатку як садоўнік, а пасьля як стораж, пекар, але аднача сна цікавіўся палітычным, грамадзкім і культурным жыцьцём і за тое, што належаў да нялегальнага гуртка, быў арыштаваны. Першы яго ны літаратурны твор — расказ п. н. „Макар Чудар" быў надрукаваны ў 1892 г. У 1898 г. выйшлі ў сьвет ужо два зборнікі расказаў Максіма Горкага, якія і далі яму сусьветную славу. Ад 1906 г. да 1913 г. Горкі жыў заграніцай і зьліжыўся з Ленінам. Галоўныя ягоныя кніжкі гэта аўтобіографічныя кнігі: „Детство", „В людях", „Мои университеты", раманы: „Мать", „Жизнь Клима Самчина", драма „Враги" і іншыя. Аб шырокім распаўсюджаньні ягоных твораў могуць найлепш сьведчыць цыфровыя даныя, якія кажуць, што за час ад 1917 да 1938 году ў СССР агулам выдана кніг Горкага 38 мільёнаў экзэмпляраў на 61 языках.

Трэба аднак ведаць, што Максім Горкі быў ня толькі вялікім пісьменьнікам і паэтам, але і вялікім публіцыстам і грамадзка-палітычным дзеячом.

Ён прыймаў дзейнае ўчасьце ў рэвалюцыйным руху працоўных і цікавіўся жыцьцём, працай і адраджэнскім рухам розных няволеных народаў. Між іншым блізка цікавіўся беларускім рухам і беларускай літаратурай.

Знаёмства М. Горкага з беларускай літаратурай пачалося з 1910 г., калі ў „Нашай Ніве" быў зьмешчаны пераклад ягонага апавяданьня „Архіп і Лявонка". Даведаўшыся аб гэтым, Горкі,

Hramadzianie! Usie hałasujc'e na kandydataŭ Sajuzu Pracoŭnych Litvy!...

Mitynh na Łukiskim placy

U niadzielu 7 h. m. adbyŭsia vialiki mitynh u Vilni, na placy Łukiskim, jaki ŭžo pierad hadzinaj 4 pa paŭdni, h. zn. pierad pačatkam mitynhu, vyhladaŭ, jak mora ludzkich hałoŭ i čyrvonych ściahoŭ, na jakich vypisany byli roznyja pastupovyja kličy, a tak-ža słovy češci i pašany pavadyrom pracoŭnych Stalinu, Mołatavu, Varašyłavu i inšym zmaharom za lepšuju budučyniu. Apracz vialikaha natoŭpu rabotnikaŭ, pracoŭnaje intelihiencyi i moładzi, na mitynh pryjšli i addzieły litoŭskaj Narodnaj Armii z arkiestrami, z ściahami čyrvonymi i nacyjanalnymi ściahami Litvy, dy z partretami Lenina, Stalina, Mołatava, Varašyłava, Budzionnaha i inšych savieckich vajskovych kamandzieraŭ.

Mitynh pačaŭ J. Drutas, katory havaryŭ palitoŭsku i papolsku, dy zaprapanavaŭ u hanarovaje prezydyjum manifestacyi centralnyja ŭłady Savieckaha Sajuzu, što było pryniata z vialikim entuzyjazmam.

Pieršy havaryŭ parasiejsku ad imia C. K. Kamunistyčnaj Partyi, jakaja arhanizavała hety mitynh i manifestacyju, hieneralny sakratar C. K. Partyi Litvy tav. Łatvis. Jon miž inšym zajaviŭ, što Kamunistyčnaja Partyja Litvy pryniała na siabie vialiki abaviazak napravić usie škody, jakija zrabili polskija i litoŭskija dyktatarskija ŭrady vilenskamu nasielnictvu i viaści hramadzianstva da novaha ščaślivaha žyćcia, da ščaścia i sacyjalizmu. Tav. Łatvis skazaŭ tak-ža, što vieryć, što patrapim adudziačycca Savieckamu Sajuzu za Vilniu i źviernіem jamu jaje nazad, ale ŭžo nie takuju, jakoj była za časoŭ polskaje ci smetonaŭskaje dyktatury, ale jak Vilniu novuju, jak Vilniu — stalicu Čyrvonaj Litvy.

Dalej vystupaŭ pradstaŭnik rabotnikaŭ Fr. Zaleŭski, katory padaŭ śpisak kandydataŭ „Sajuzu Pracoŭnaj Litvy" na pasłoŭ z vilenskaha vokruhu. Kandydatami hetymi źjaŭlajuc ca: 1. Vołkovičius St., 2. Dzievicka-Štachelska Ir., 3. Jendrychoŭski S., 4. Juchnievič, 5. Jodrygievič, 6. Didžiulis K., 7. Łatvys F., 8. Budienovas, 9. Paškievič, 10. Macejka. Kandydataŭ hetych padtrymlivaje Kamunistyčnaja Partyja. Hetyja tak-ža kandydaty vybrany na pradvybarnym mitynhu ŭ Vilni 8 h. m.

Z vialikim entuzyjazmam spatkali na mitynhu vystupleńni pradstaŭnikoŭ litoŭskaj narodnaj armii žaŭniera Budienovasa i kapitana Kubilunasa. Paśla vystupali ad drukaroŭ t. Karyski, ad čyhunačnikaŭ Paškievič, ad chatniaje słužby T. Žyromskaja, ad navukovych pracaŭnikoŭ praf. St. Lubič-Majeŭski.

Praf. St. Lubič-Majeŭski, katoraha biełarusy znajuć z jahonych artykułaŭ u „Krynicy", a taksama z jahonych vystupleńniaŭ na „niadzielnikach" u Biełaruskim Centry, pačynajučy svaju pramovu, jakuju havaryŭ pabiełarusku, uspomniŭ, što na tym miescy na Łukiskim placy, dzie ciapier adbyvajecca manifestacyja siłaŭ čyrvonaje Vilni, 76 h. tamu stavili šybienicu, na jakoj zhinuŭ i słaŭny biełaruski baračbit Kastuś Kalinoŭski. Naprociŭ-ža, u budynku sudu, sadzili sotni i tysiačy zmaharoŭ za lepšuju dolu. Synoŭ narodaŭ biełaruskaha, polskaha, litoŭskaha i žydoŭskaha, katoryja pakutavali ŭ niedalokim ad placu Łukiskim vastrozie. Siańnia — kazaŭ praf. Lubič-Majeŭski — čakajem vybaraŭ, u jakich musiać pryniać udzieł usie biaz roźnicy na nacyjanalnaść. Dalej pramoŭca damahaŭsia dać mahčymaści navuki ŭsim u rodnaj movie i padčyrknuŭ vialikija mahčymaści navukovaje pracy ŭ Savieckim Sajuzie, vostra vystupajučy procіŭ usich viestak, zapiarečvajučych hetuju praŭdu. Urešcie, praf. Lubič-Majeŭski pažadaŭ, kab kamunizm jaknajšyrej raźvivaŭsia pad pavadyrstvam tavaryša Stalina.

Pryvitańni i pachod

Na zakančeńnie mitynhu pramaŭlaŭ tav J. Karosas i była pryniata rezalucyja, a tak-ža pastanoŭlena vysłać pryvitańni Narodnamu Uradu Litvy i pavadyru praletaryjatu celaha śvietu — Stalinu.

Paśla mitynhu stvaryŭsia pachod, jaki pajšoŭ u kirunku reprezentacyjnaha pałacu, dzie delehacyja ŭ składzie pradstaŭnika C. K. Latvysa, praf. Lubič-Majeŭskaha, žaŭniera Budienovasa, dr. Dziavickaj-Stachelskaj i tav. K. Drutasa pryvitała ŭrad. Na pryvitańnie adkazvali ministry Gedvilas, L. Gira, paŭnamocnik uradu ŭ Vilni Didžiulis i načalnik Kazanavičius.

Min. Gedvilas miž inšym zajaviŭ, što Narodny Urad, chočučy, kab žyćcio kraju jaknajchutčej uvajšło ŭ narmalnuju kalainu, pastanaviła sklikać Narodnaje Pradstaŭnictva — Sojm, katory pastanović, jak my majem kiravacca. U vybarach hetaha pradstaŭnictva pavinny pryniać udzieł usie hramadzianie, jakim urad daŭ roŭnapraŭje. Pracoŭnyja lićviny, palaki, žydy, biełarusy i druhija supolnymi siłami pavinny budavać novuju budučyniu, jakaja dašć mahčymaść usim pracujučym žyć svabodna i ščaśliva.

Pramovu svaju ministr zakončyŭ kličami: Niachaj žyvuć pracoŭnyja m. Vilni! Niachaj žyvie Pracoŭnaja Litva! Niachaj žyvie Saviecki Sajuz i viečnaja jahonaja pryjaźń i łučnaść z nami!

Ad reprezentacyjnaha pałacu manifestacyja pajšła pad saviecki kansulat, dzie tav. Drutas pryvitaŭ ad imia mitynhu ŭ asobie konsula Biarezina Saviecki Sajuz i Čyrvonuju Armiju i papрasiŭ pieradać pryvitańnie tav. Stalinu.

Konsul Biarezin za pryvitańni horača padziakavaŭ i adnačasna pryvitaŭ ad imia SSSR pracoŭnyja masy m. Vilni. Pry tym konsul Biarezin zaklikaŭ usich da paradku i dyscypliny. Paśla doŭha raźlahalisia kličy i pieśni na česć SSSR, Čyrvonaj Armii, Narodnaha Uradu, Narodnaj Litoŭskaj Armii, Kamunistyčnaj Partyi Litvy, Kaminternu, pracoŭnych, moładzi, pavadyra Stalina, Mołatava, Varašyłava i inšych savieckich dastojnikaŭ.

Vysokija pradstaŭniki SSSR u Koŭnie i Tallinie

Zastupnik narodnaha kamisara zahraničnych spraŭ SSSR Dekanozaŭ, jaki niadaŭna prabyvaŭ u Lićvie, 3 h. m. iznoŭ pryjechaŭ u Koŭna. U Tallin 3 h. m. pryjechaŭ siabra Prezydyjuma Najvyšejšaje Rady SSSR A. Ždanaŭ, katory tak-ža ŭžo prabyvaŭ raniej niekalka dzion u Estonii.

Źmiena na stanoviščy ministra skarbu

6-ha lipnia dasiulešni ministar skarbu E. Galvanauskas padaŭsia ŭ adstaŭku. Novym ministram skarbu naznačany Vajšnoras.

Paŭnamocnik uradu ŭ Vilni ŭžo ŭraduje

Paŭnamocnikam uradu ŭ Vilni naznačany viedamy litoŭski narodny dziejač Karol Didžiulis, katory 8 h. m. prystupiŭ užo da vykonvańnia svaich abaviazkaŭ.

K. Didžiulis radziŭsia ŭ 1894 h. Za palityčnuju dziejnaść u kirunku vyzvaleńnia pracoŭnych, jakuju pačaŭ u 1919 h., siadzieŭ u vastrozie, byŭ ssylany i prašledavany.

Paŭnamocnik uradu ŭ chutkim časie maje abjavić abšyrniejšuju deklaracyju.

каторы тады прабываў у Італіі, выпісаў сабе „Нашу Ніву" і папрасіў рэдакцыю высылаць яму ўсю літаратуру на беларускай мове. У тэй-жа „Нашай Ніве" ў № 43 ёсьць нават надрукаваны А. М. Горкаму адказ, дзе сказана: „Дзякуем за сымпатычны ліст. Аб беларускай музыцы адпісалі Вам асобна. Кнігі скора вышлем, а газэты пачалі ўжо высылаць".

З таго часу Горкі ўважна сачыў за разьвіцьцём беларускае літаратуры, а пазнаёміўшыся з ёй, зараз-жа адзначыў найбольш таленавітых тварцоў яе: Янку Купалу і Якуба Коласа. Ён у пісьме да М. Кацюбінскага пісаў: „На Беларусі ёсьць два паэты: Я. Колас, Я. Купала... Так проста пішуць, так ласкава, сумна, шчыра: нашым-бы крыху гэтых якасьцяў".

Горкі знаў так-жа этнографічныя зборнікі беларускага фольклёру Шэйна, Раманава. Асабліва-ж падабаліся яму беларускія казкі. Пэсымістам і сцэптыкам, каторыя сумляваліся ў магчымасьці паяўленьня пісьменьнікаў з народу, Горкі пісаў: „Я зьвяртаю ўвагу скептыкаў на маладую літаратуру беларусаў — найбольш прыгнечанага, забітага, народу ў Расеі, на работу людзей згрупаваных каля газэты „Наша Ніва". Дазволю сабе прывесьці песьню, выданую нядаўна „Нашай Нівай", словы напісаныя беларускім паэтам Янкай Купалай" і далей падаваў верш ягоны „А хто там ідзе" ў сваім перакладзе на расейскі язык. „Каб уявіць сабе глыбокі сэнс гэтай песьні, якая можа быць, на час стане народным гімнам беларусаў, — чытачу трэба было—казаў Горкі — паглядзець „Нашу Ніву" — яна многа цікавага скажа яму".

Такія паважныя адносіны Максіма Горкага да беларускае літаратуры і такая высокая ягоная ацэна творчасьці беларускіх пісьменьнікаў і агулам імкненьняў беларусаў была вялікім падтрыманьнем для ўсяго беларускага адраджэнскага руху.

Пасьля рэвалюцыі Горкі адкрыта і стала падтрымліваў і дапамагаў разьвіцьцю беларускай савецкай літаратуры, як і другіх нацыянальных літаратураў. Горкі далей падтрымліваў перапіску, кантакт з старэйшым пакаленьнем беларускіх пісьменьнікаў, сьлядзіў за разьвіцьцём беларускае культуры і зьбіраньнем беларускага этнографічнага матарыялу.

Беларусы ў знак удзячнасьці Горкаму за ягонае ўчасьце ў будаўніцтве беларускай нацыянальнай культуры выбралі А. М. Горкага некалькі год таму ганаровым акадэмікам Акадэміі Навук Беларускае Савецкае Сацыялістычнае Рэспублікі.

Я. Н.

Što čuvać na frontach i ŭ palitycy

U toj čas, kali ŭ **vyzvalenaj Biesarabii i Bukavinie** z-pad rumynskaj niavoli **panuje radašć** i zavodzicca novy ład, **u samoj Rumynii biezparadki,** u časie jakich hinuć sotni ludziej. Tak naprykład 30.VI u m. Galač, dzie kala 2000 rabotnikaŭ vybiralisia vyjechać u Biesarabiju i damahalisia sabie kamunikacyjnych srodkaŭ, palicyja i žaŭniery pačali stralać u rabotnicki natoŭp i **zabili kala 600 asob.** Paśla hetaha pačali adbyvacca roznyja suproć uradavyja demanstracyi rabotnikaŭ, a studenty pačali arhanizavać **pahromy na žydoŭ.** Dasiulešni rumynski ŭrad padaŭsia ŭ adstaŭku. Novy ŭrad stvaryŭ Gigurt — nacyjanalist i hiermanafił, katory i zaprasiŭ da supracoŭnictva sabie pierad usim nacyjanalistyčnych palitykaŭ i vajskovych hienerałaŭ. Nutranoje pałažeńnie Rumynii abciažvaje štoraz bolšaje i vastrejšaje **damahańnie Madziarščyny** addać joj zaŭładanaje rumyncami Siamihradździe. Prytym u Madziarščynie zmabilizavanyja ŭžo navat tyja mužčyny, jakija majuć pa 45 h. Takim čynam Bałkany iznoŭ źjaŭlajucca tryvožnym punktam u Eŭropie, viestki z jakoha pryciamniajuć navat vajennyja viestki z Zachadu.

Na Zachadzie-ž frantovyja viestki ab štodziennych uzajemnych bambardavańniach i zatoplivańniach karabloŭ miž anhlijcami a niemcami i italjancami pryciamniajuć viestki ab francuska-anhlickim kanflikcie. **Družba francuska-anhlickaja zakončvajecca dramatyčna.** Anhlija ŭsimi siłami starajecca zachapić, abo pieraciahnuć francuski fłot i heta častkova jej udajecca. Pa staranie Anhlii vyskazaŭsia i francuski Indokitaj. Bolšaść adnak, kažuć, francuskaha fłotu padparadkaŭvajecca francuskamu ŭradu hien. Petain'a. U suviazi z anhlickimi starańniami, dajšło da vajennaha zmahańnia miž anhlickim i francuskim fłotam. Asabliva vostra heta adbyłosia na Mižziemnym Mory i ŭ porcie Orana, dzie **niekalki francuskich karabloŭ było mocna paškodžana, a niekatoryja navat zatopleny. Francuzy** paśla hetaha boju **atrymali ad Niamieččyny i Italii dazvoł nierazaružvać svajho marskoha i pavietranaha fłotu i pačali vostraje zmahańnie z anhlickimi karablami, a navat zbambardavali anhlijcaŭ u Gibrałtary.** Jość užo vialikija achviary ŭ ludziach z abodvych bakoŭ. Heta vyklikała niezadavaleńnie navat siarod tych francuzaŭ, katoryja źjaŭlajucca prychilnikami Anhlii. Z hetaj pryčyny niekatoryja dapuskajuć, što Francyja moža dać vialikuju pomač Niamieččynie ŭ jaje zmahańni z Anhlijaj. Tymbolš, što nutranoje žyćcio ŭ Francyi vyrazna fašyzujecca. U hetym kirunku pravodzicca navat źmiena francuskaje kanstytucyi.

Anhlija kožnuju minutu spadziajecca hieneralnaj niamieckaj ataki. U Londanie nia tolki pryhataŭlajuć schovy ad bombaŭ, ale i kapajuć ravy. Pałažeńnie Anhlii ciažkoje, tymbolš, što **Indyja na čale z Gandim damahajucca niezaležnaści. Anhlickija rabotniki damahajucca źmieny ŭradu i naviazańnia pryjacielskich adnosinaŭ z SSSR.**

U Niamieččynie adbyłasia narada Hitlera z italjanskim ministram zahr. spraŭ Ciano.

Adnosiny miž **Japonijaj i Zł. Štatami Pnč. Ameryki štoraz bolš pahoršvajucca.**

Rep.

Pavialičeńnie biełaruskich radyjopieradačaŭ

U Vilenskaj Radyjostancyi adbylisia niekatoryja źmieny. Tak naprykład, paŭstała rada z pradstaŭnikoŭ roznych nacyjanalnaściaŭ, jakaja razam z dyrekcyjaj Radyjostancyi budzie ŭstanaŭlać prahramu radyjopieradačaŭ. U skład hetaje rady ŭvajšli: Čepolytė, Drutas, Karosas, Drema, Šulija (lićviny), Žeromska-Namysłovska, Jendrychoŭski (palaki), *Piaciukievič (biełarus)*, i Ofciškas (žyd). Rada heta pastanaviła, što kožny tydzień buduć nadavacca z Vilenskaj Radyjostancyi: šeść referataŭ palitoŭsku, 5 papolsku, 3 pabiełarusku i 3 pažydoŭsku.

Biełaruskija pieradačy buduć u paniadziełki, sierady i čaćviarhi a hadzinie 5 min. 15 pa paŭdni. Apračа taho amal kožny dzień buduć pabiełarusku infarmacyi pradvybarčyja ŭSojm.

VOKAM PA ŚVIECIE

Vybary ŭ Łatvii ŭ Sojm pavodle novaha demakratyčnaha zakonu naznačany na 14-15 lipnia. U łatvijskaj armii ŭviedzieny palityčnyja kiraŭniki.

U Estonii abvieščany rospusk parlamantu, rady dziaržavy i rady samaŭradaŭ, a ŭ armii ŭviedzieny palityčnyja kiraŭniki, katoryja buduć spraviadliva infarmavać i palityčna navučać vojska. Vybary ŭ novy parlamant Estonii naznačany na 14 h. m.

Ambasadar SSSR Majski 3 h. m. mieŭ u Londynie naradu z anhlickim premjeram Churchill'em.

Kamisar L. Kahanovič zvolnieny z abaviazkaŭ narodnaha kamisara naftavaha promysłu SSSR. Dalej vykonvać hetyja abaviazki daručana Siedinu. Adnačasna narodnym kamisaram rybałoŭli SSSR naznačany Iškov.

Dahavoru Litvy z Vatykanam padpisanaha 27.IX 1927 h. narodny litoŭski ŭrad zroksia i paviedamiŭ ab hetym Vatykan. Zroblena heta ŭ suviazi z rehulavańniem spravy katalickaha vieravyznańnia ŭ Lićvie.

Niemcy torpedavali karabiel z pałonnymi niemcami i italjancami, katorych anhlijcy viaźli z Anhlii ŭ Kanadu. Karablom hetym jechała 1,500 pałonnych i vialikaja kolkaść ich zhinuła ad torpedavańnia

Zamoŭkła i paddałasia niemcam apošniaja francuskaja krepaść na linii Maginot'a tolki 3 h. m. Tak padało niamieckaje informacyjnaje ahienctva.

400,000 niemcaŭ zhinuła pavodle anhlickich infarmacyjaŭ na zachadnim froncie ad 10 maja da času padpisańnnia miru z Francyjaj. Niemcy kažuć, što ichnija straty na zachadnim froncie siahujuć kala 150,000 z čaho zabitych było tolki kala 20,000 žaŭnieraŭ. Ad anhlickich bambardavańniaŭ zabita 448 asobaŭ cyvilnych i 1024 asoby byli ranienyja.

Zatoplena ŭžo 13 italjanskich padvodnych łodak, pavodle anhlickich infarmacyjaŭ u sučasnaj vajnie. Usich padvodnych łodak na pačatku vajny Italija mieła 120.

U Ehipcie novastvorany ŭrad pastanaviŭ, što choć dahavor z Anhlijaj astaniecca dalej u sile, adnak Ehipiet budzie neŭtralny.

U spravach Belhii i Halandyi Japonija pastanaviła ad 15 h. m. havaryć z Niamieččynaj. Ministr zahraničnych spraŭ Złuč. Štataŭ Pnč. Ameryki zajaviŭ, što na žadańnie niemcaŭ buduć adklikany dyplomatyčnyja pradstaŭniki Złučanych Štataŭ z Narvehii, Halandyi, Belhii i Luxemburg'u.

Anhlijcy zaminavali Bałtyckaje mora i pabiarežža Narvehii tak, što ruch u hetych čaściach mora vielmi niebiaśpiečny. Niemcy z pryčyny henych minaŭ stracili apošnim časam 12 karabloŭ.

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Palityčnym kiraŭnikom narodnaje litoŭskaje armii naznačany Antanas Petrauskas.

Skanfiskavana budzie majemašć tych usich litoŭskich hramadzian, katoryja paśla 15 h. m. ŭciakli zahranicu, abo chavajucca, kali jany nia źjaviacca na žadańnie ministra nutranych spraŭ u praciahu adnaho miesiaca.

Nie dazvolena vydavać rasiejskija hazety „Эхо" i „Наша Жизнь" i litoŭskija časapisy „Tautos Mokykla" i „Mokslo Dienos". Zamiest hetych litoŭskich časapisaŭ, vydavanych Sajuzam Vučycialoŭ, chutka buduć vychodzić novyja časapisy dla vučycialoŭ i vučniaŭ vyšejšych škołaŭ. Pačała taksama vychodzić novaja rasiejskaja hazeta „Новая Жизнь".

Biezpłatnaja ambulatoryjnaja lekarskaja pomač dajecca štodzień u dziaržaŭnym špitali dla psychična chvorych u Vilni ad 11 da 13 hadziny.

Biesrabotnyja, šukajučyja pracy, pavinny źviartacca ŭ „Darbo Biržas" — Biržu Pracy — Vilnia, Subač 22 i tam zarejestravacca.

U spravie prafesijanalnych, arhanizacyjnych schodaŭ, mitynhaŭ i h. p. rabotnikam, pracaŭnikom pradstaŭnikom pradpryjemstvaŭ i fabrykaŭ treba zvaročvacca ŭ Centralu Prafesijanalnych Sajuzaŭ — Vilnia, Didžioji-Vialikaja — 34, u časie ad 10 da 13 i ad 20 da 21.30 hadziny.

Burmistr m. Vilni A. Krutulys, viarnuŭšysia z Koŭna, dzie byŭ pryniaty ministrami skarbu i nutranych spraŭ, zajaviŭ, što abodva ministry vykazali vialikaje zacikaŭleńnie prablemaj biezraboćcia; nad likvidacyjaj jaho ciapier adbyvajucca narady. Ułady Narodnaha ŭradu starajucca takža stvaryć higijeničnyja varunki pracy, utrymańnia i pamieškańnia. U spravie pašpartnaj apracoŭvajecca novy zakon, jaki napravić kryŭdy i niespraviadlivaśći, zroblenyja ŭ hetaj spravie.

Abnižana płata za kvatery pa zahadu ministra skarbu ŭ Koŭnie ad 15 da 25 pracentaŭ, a ŭ inšych miestach I i II katehoryi na 10 prac. U Vilni zabaroniena tak-ža brać za kvatery bolšuju płatu čymsia 1.IX.1939 h., abličajučy, što adzin lit raŭniajecca adnoj załatoŭcy. Eksmisija-vykidańnie z pamieškańniaŭ strymana.

Zvolniena z litoŭskaj armii na asnovie dekretaŭ Prezydenta Respubliki 27 aficeraŭ, z katorych było 13 pałkoŭnikaŭ, 8 majoraŭ i 6 kapitanaŭ.

Zahranicu z Litvy ŭciakli 33 asoby, jakija słužyli ŭ palicyi. Miž imi jość i b. načalnik palicyi Bortkievičius.

„Prawda Wileńska"—pad hetkim nazovam u Vilni pačała vychodzić pa polsku navaja štodziennaja hazeta, jakaja źjaŭlajecca orhanam Kamitetu Vilenskaha Kraju Kamunistyčnaje Partyi Litvy.

Vialiki mitynh spartoŭcaŭ adbyŭsia sioleta ŭ Vilni 5 lipnia. Mitynh adčyniŭ i pieršuju pramovu skazaŭ palitoŭsku Šumauskas, dalej havaryŭ: pradstaŭnik Centralnaha Kamitetu Kamsamołu (parasiejsku), pradstaŭnik vilenskich Kamsamolcaŭ Čymbar (papolsku), pradstaŭnik žydoŭskich spartoŭcaŭ Kačarhinski (pažydoŭsku), Prakapovič havaryŭ ab sporcie na vioscy papolsku i ŭrešcie pryhožuju pramovu papolsku ab spravach spartovych i ahulnych skazaŭ viedamy spartoviec biełarus Jury Kiepiel. Paśla chor prapiajaŭ himn savieckich fizkulturnikaŭ i vystupali inšyja pramoŭcy, katoryja havaryli ab aktualnych spartovych i palityčnych spravach. Na zakančeńnie Česłaŭ Budźka pračytaŭ rezalucyju spartoŭcaŭ zredahavanuju papolsku i pryvitańnie parasiejsku: 1. najlepšamu pryjacielu spartoŭcaŭ i fizkulturnikaŭ Tavaryšu Stalinu 2. kamsamołu Litvu i 3. Fozkulturnikam SSSR. Mitynh zakončany byŭ adśpievańniem internacyjanału.

Pavažnaja katastrofa zdaryłasia nadoviačy na Vilenskaj čyhunačnaj stancyi, dzie asabovy ciahnik z Landvarova najechaŭ na tavarny ciahnik. Z hetaj pryčyny było raniena 13 asob.

VALSTYBĖS DRAUDIMO ĮSTAIGA

(DZIARŽAŬNAJE BIURO STRACHOŬKI)

Kaunas, Mickevičiaus g. 5, telef. 24352 i 24353.

Inspektarat u Vilni

pry Jahajłaŭskaj vul. Nr. 14. telef. 108

Na vyhadnych varunkach strachuje:

ad ahnia
na vypadak śmierci, dažyćcia,
ad pamoru žyvoha inventara,
šyby ad raźbićcia. —

Abiaśpiečany biare ŭdzieł u padziele čystaha dachodu. Ab varunkach abiaśpiačeńnia možna daviedacca ŭ Inspektaracie i miascovych ahientaŭ.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMOVIČIUS Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32. Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1

Valstybinės Vrublevskių vardo VILNIUS Biblioteka